

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РАДА ДИРЕКТОРІВ ЗФПО ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
БАЗОВИЙ ЗАКЛАД ЗФПО ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
ВСП «МОГИЛІВ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ТЕХНОЛОГО - ЕКОНОМІЧНИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ВНАУ»

*Фінансова освіта в умовах
цифрової трансформації: синергія
економічних дисциплін,
міжгалузевої інтеграції та інноваційних
інструментів ШІ*

*Матеріали
обласного методичного об'єднання викладачів
економічних і фінансових дисциплін*

21 жовтня 2025 року

Матеріали засідання обласного методичного об'єднання викладачів економічних і фінансових дисциплін. м. Могилів-Подільський, 2025р., 41 ст.

Воркшоп з підвищення кваліфікації «Фінансова освіта в умовах цифрової трансформації: синергія економічних дисциплін, міжгалузевої інтеграції та інноваційних інструментів III».

Укладач: Соляр Л.В., методист коледжу

Збірник містить програму обласного методичного об'єднання, тези доповідей викладачів, які популяризують власний педагогічний досвід роботи, тези доповідей учасників воркшопу з підвищення кваліфікації «Фінансова освіта в умовах цифрової трансформації: синергія економічних дисциплін, міжгалузевої інтеграції та інноваційних інструментів III», який проходив 21 жовтня 2025 року в ВСП «Могилів-Подільський технологіко-економічний фаховий коледж ВНАУ».

**ПРОГРАМА
ОБЛАСНОГО МЕТОДИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ
ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІЧНИХ І ФІНАНСОВИХ ДИСЦИПЛІН
21 жовтня 2025 р.**

ОРГАНІЗАЦІЙНА ЧАСТИНА	
13:45 – 14:00	Реєстрація учасників обласного методичного об'єднання на онлайн-платформі Zoom: https://us02web.zoom.us/j/5545111364?pwd=7fC4FkfwIGZwHfhIsQkHvOSTfwZePj.1&omn=89939948490
14:00 – 14:10	Вітальне слово: КАЗЬМІР ВАЛЕНТИНА АНАТОЛІЙВНА – кандидат економічних наук, директор ВСП «Могилів-Подільський технологічно-економічний фаховий коледж ВНАУ».
14:10 – 14:20	Вітальне слово: МОТОРНА ЛЕСЯ ВОЛОДИМИРІВНА – кандидат педагогічних наук, методист Ради директорів закладів фахової передвищої освіти Вінницької області.
14:20 – 14:30	Вітальне слово: КУКУРУДЗЯК ЛЕСЯ ВАСИЛІВНА – голова обласного методичного об'єднання викладачів економічних та фінансових дисциплін закладів фахової передвищої освіти Вінницької області.
1. Воркшоп на тему:	
«Фінансова освіта в умовах цифрової трансформації: синергія економічних дисциплін, міжгалузевої інтеграції та інноваційних інструментів III» (регламент до 15 хв.)	
14:30 – 14:45	Фінансова грамотність як результат синергії та інновацій у викладанні економічних дисциплін <i>Макогончук Тетяна Володимирівна – ВСП «Могилів-Подільський технологічно-економічний фаховий коледж ВНАУ»</i>
14:45 – 15:00	Синергія економічних дисциплін у фінансовій освіті <i>Папуша Ксенія Федорівна – ВСП «Могилів-Подільський технологічно-економічний фаховий коледж ВНАУ»</i>
15:00 – 15:10	Створення нових міждисциплінарних практичних кейсів на стику економічно-фінансових та інших дисциплін <i>Кукурудзяк Леся Василівна – ВСП «Вінницький фаховий коледж НУХТ»</i>
15:10 – 15:15	Цифрові освітні ресурси як інструмент формування професійних компетентностей майбутніх фахівців <i>Рожко Зоя Павлівна – ВСП «Вінницький фаховий коледж НУХТ»</i>
15:15 – 15:20	Мотивація та практичні аспекти вивчення економічних дисциплін у фаховій передвищій освіті <i>Іванишен Костянтин Володимирович - ВСП «Барський фаховий коледж транспорту та будівництва Національного транспортного університету»</i>

15:20 – 15:25	«Інтеграція економічних знань і цифрових технологій у формуванні фінансової грамотності здобувачів освіти» <i>Мазуренко Світлана Василівна – ВСП «Технологічного-промислового фахового коледжу ВНАУ»</i>
15:25 – 15:30	Сучасні підходи до фінансової освіти в епоху цифровізації: інтеграція економічних дисциплін та використання штучного інтелекту в освітньому процесі <i>Шевчук Олена Дмитрівна – ВСП «Технологічного-промислового фахового коледжу ВНАУ»</i>
15:30-15:35	2. Підготовка до проведення Конкурсу студентських проєктів податкових реформ (обговорення проєкту Положення, створення організаційного комітету) <i>Щегоцька Наталія Миколаївна – Вінницький технічний коледж.</i>
15:35 – 15:40	3. Підготовка до проведення Конкурсу «Економіка та Бізнес» (економічні дисципліни). Обговорення проєкту Положення, створення організаційного комітету). <i>Кукурудзяк Леся Василівна – ВСП «Вінницький фаховий коледж НУХТ».</i>
15:40 – 15:45	4. Вивчення досвіду роботи викладачів коледжу: - вивчення досвіду роботи викладача ВСП «Вінницького фахового коледжу НУХТ» <i>Кукурудзяк Леся Василівна – ВСП «Вінницький фаховий коледж НУХТ».</i>
16:45 – 16:50	Різне. Визначення оперативних задач та дедлайни їх вирішення. <i>Кукурудзяк Леся Василівна – Голова ОМО викладачів економічних та фінансових дисциплін.</i>
16:50– 17:00	Підведення підсумків. <i>Кукурудзяк Леся Василівна – Голова ОМО викладачів економічних та фінансових дисциплін.</i>

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Казьмір Валентини Анатоліївни, директора коледжу

Шановні учасники обласного методичного об'єднання викладачів економічних і фінансових дисциплін!

ВСП «Могилів-Подільський технологіко-економічний фаховий коледж ВНАУ» – один з провідних коледжів Вінницького національного аграрного університету, який має свою історію і традиції.

У нашому навчальному закладі, є свій день народження, своя біографія, нам є чим пишатися у минулому, та що сказати сьогодні.

Історія коледжу починається з 4 лютого 1904 року, коли була прийнята постанова Могилів – Подільської міської думи про відкриття семикласного комерційного училища, у зв'язку з потребою міста у навчальному закладі. Таким чином у 1904 році на зібрані благодійні кошти у сумі 24.000 карбованців від приватних осіб та закладів було відкрите семикласне комерційне училище, але функціонувало воно у складі 6 класів.

Перший набір був у кількості 245 учнів у найманому приміщенні, тому як у місті не було в наявності вільних приміщень, вже з початку відкриття піклувальна рада створила товариство, яке мусило шукати кошти на будівництво приміщення. Статут училища був затверджений 26 червня 1904 року. Сьогодні матеріально-технічна база коледжу дозволяє здійснювати підготовку спеціалістів на рівні сучасних вимог.

Навчання студентів проводиться в 37 аудиторіях, з них 12 обладнані сучасним лабораторним і технічним устаткуванням.

До послуг студентів 5 комп'ютерних кабінетів, доступ до Інтернету, читальна зала на 60 місць, бібліотека з книжковим фондом 29049 примірників, актовна зала на 300 місць, їдальня на 120 посадкових місць, дискозала.

Для фізичного розвитку студентів у коледжі є достатня спортивна база: спортивний зал, тренажерний зал, спортивні майданчики. Різні спортивні секції сприяють зміцненню здоров'я студентів, формують фізичну культуру на виробництві і в побуті.

На практиці студенти відпрацьовують навички на всіх відповідних посадах, здобувають робітничу професію.

В умовах виробництва студентів залучають до самостійної роботи на робочому місці лаборанта в період заготівлі хлібопродуктів, де студенти набувають навичок роботи на сучасних лабораторних приладах з проведення аналізу зерна і продуктів, його переробки експрес-методом. Формування творчих здібностей студентів забезпечується під час виконання реальних дипломних проєктів за фактичними матеріалами підприємств.

Тісна співпраця зі стейкхолдерами дає можливість навчальному закладу представляти свої інтереси у розв'язанні широкого спектру питань інтеграції навчання і виробництва. Коледж щорічно бере участь у фестивалі «З любов'ю до батьківської землі».

Щорічно викладачі коледжу беруть активну участь у науково – практичних конференціях різного рівня. Статті викладачів публікуються на сторінках періодичної преси та педагогічних видань, висвітлюючи як власні здобутки, так і розробки методик для впровадження інноваційних технологій навчання і виховання. Викладачі і студенти є переможцями Всеукраїнських конкурсів і олімпіад.

Викладач економічних дисциплін Омелько М.А. стала одним із переможців – III місце Всеукраїнського конкурсу «Педагогічний ОСКАР – 2025» у номінації «Інтерактивні та наочні навчальні практикуми».

Міжнародна діяльність коледжу здійснюється у тісній співпраці з Вінницьким національним аграрним університетом. Під керівництвом проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи д.е.н., професора Лутковської С.М. коледж став учасником проєкту Еразмус+ДААД. Так, десять студентів коледжу брали участь у зборі даних аграрного підприємства для визначення маржинального доходу від вирощування зернових культур. Координатор проєкту від коледжу Казьмір В.А. відвідала воркшоп 19.09.2024. DAAD project no. 57649162 «Digit 3:Data collection and digitalisation with a focus on University Colleges in 2024», що відбувся на базі Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне та брала участь у міжнародному стажуванні, що проводилося на базі університету прикладних наук Вайштефан-Тріздорф HWS (Німеччина, 09.12-13.12.2024р).

Сьогодні коледж здійснює підготовку фахових молодших бакалаврів зі спеціальностей:

- ✓ *D1 Облік і оподаткування*
- ✓ *D7 Торгівля*
- ✓ *G13 Харчові технології («Виробництво харчової продукції» та «Зберігання і переробка зерна»)*

Представники коледжу у складі делегацій ВНАУ за програмою міжнародної академічної мобільності підвищують свою кваліфікацію шляхом стажування у Німеччині. У співпраці з Університетом прикладних наук Вайнштефан-Тріздорф, ВНАУ та його коледжі реалізують проєкт DAAD HWS

project “Digit 3:Data collection and digitalization with a focus on University Colleges in 2024”.

Вагомим досягненням є участь та призове місце у конкурсі творчих робіт студентів для майбутніх аграріїв від Фонду «МХП-Громаді» та Ми – Вінничани» «Оптимальна модель організації аграрного виробництва».

Викладачі та студенти коледжу розробляли стартапи «Цілюща косметика», «Даруємо брухту друге життя», «В хлібові здоров'я наше й сила» та брали участь у конкурсах інноваційних проєктів «STURTAР прорив 2023», Young Innovation Hackathon, Young Innovation Hackathon II, EIT InnoEnergy Info Session, Future Designer International Innovation Design Awards&Science for SDGs Innovation Contest, Start-up BW Summit 2024.

Макогончук Тетяна Володимирівна,
викладач ВСП «Могилів-Подільський
технологічно-економічний фаховий
коледж ВНАУ»

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК РЕЗУЛЬТАТ СИНЕРГІЇ ТА ІННОВАЦІЙ У ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Сучасний світ характеризується високою динамікою економічних процесів, активним розвитком цифрових технологій та глобалізацією ринків. У цих умовах фінансова грамотність стає необхідним елементом професійної компетентності кожної людини, незалежно від спеціальності. Під фінансовою грамотністю розуміють здатність ефективно планувати, управляти та контролювати особисті й корпоративні фінанси, приймати обґрунтовані економічні рішення та користуватися сучасними фінансовими інструментами.

Студенти економічних спеціальностей – це фахівці, які приймають професійні фінансові рішення, що впливатимуть на стабільність підприємств,

громад і держави. Фінансова грамотність для них – це не просто життєва навичка, а базова професійна компетентність конкурентоспроможності сучасного випускника.

Набуття студентами якої підвищує фінансової грамотності неможливе без врахування синергії якої передбачає взаємодію та взаємне посилення ефекту при об'єднанні різних дисциплін, адже, інтеграція обліково-економічних дисциплін забезпечує студентам комплексне розуміння фінансових процесів, поєднання теоретичних знань і практичних кейсів допомагає студентам бачити, як окремі аспекти економіки впливають на реальні фінансові рішення, а робота над спільними завданнями з кількох дисциплін сприяє розвитку аналітичного мислення та навичок прийняття обґрунтованих рішень. Таким чином, фінансова грамотність стає не лише результатом засвоєння знань, а й інтегрованим умінням застосовувати їх у реальному житті.

Одним із ключових факторів формування фінансової грамотності є інтегроване та інноваційне викладання економічних дисциплін. Для кращого засвоєння програмного матеріалу, розвитку самостійного, творчого мислення у студентів викладач повинен ширше застосовувати сучасні форми і методи навчання, використовувати розбір виробничих ситуацій, практикувати заняття на виробництві.

Сучасне навчання студентів, формування в них фінансової грамотності неможливе без використання інформаційних технологій, які дозволяють реалізувати диференційований підхід до студентів з різним рівнем готовності до навчання.

Поєднання синергії дисциплін та інноваційних методів навчання дає змогу:

- підвищити рівень практичної підготовки студентів;
- розвивати навички стратегічного та критичного мислення;
- формувати відповідальне ставлення до управління фінансами;

– підготувати майбутніх фахівців, здатних адаптуватися до змін економічного середовища.

Під час викладання економічних дисциплін надаю перевагу особистісно орієнтованому навчанню, методу розв'язання проблем, нетрадиційним формам і методам навчання (ділові ігри, дискусії, конференції, метод проєктів, кейс-метод, перевернуте навчання, інтегровані ситуаційні завдання, заняття-екскурсії, тощо).

Одним із найбільш ефективних інноваційних методів формування фінансової грамотності у студентів під час вивчення дисципліни «Ціноутворення» є використання ділових ігор, які забезпечують моделювання реальних економічних ситуацій і створюють умови для активної навчальної діяльності. Ділові ігри є потужним засобом інтеграції теоретичної підготовки з практичним досвідом, забезпечують глибше засвоєння навчального матеріалу й формують у студентів цілісне бачення економічних процесів у контексті сучасного ринкового середовища. Робота в командах під час розв'язання практичних завдань сприяє формуванню навичок співпраці, комунікації та колективного прийняття рішень.

Значну роль у професійній підготовці та формуванні фінансової грамотності відіграють гостьові лекції фахівців-практиків, які розширюють уявлення студентів про сучасні підходи до ціноутворення, маркетингові стратегії та фінансові аспекти діяльності підприємств. Запрошення фахівців практиків до участі в навчальному процесі сприяє формуванню у студентів розуміння вимог сучасного ринку праці, професійних стандартів та етичних норм економічної діяльності. Безпосереднє спілкування з представниками бізнесу чи торговельних підприємств мотивує студентів до поглибленого вивчення дисципліни, розвиває їхню професійну культуру, уміння ставити запитання, аналізувати реальні проблеми та шукати ефективні рішення.

Фінансову грамотність формую застосовуючи ситуаційні завдання які сприяють глибшому розумінню процесів формування цін на товари та послуги.

Ситуаційне навчання передбачає аналіз завдань, які включають самостійну роботу студентів, «мозковий штурм» у межах малої групи, публічний виступ із презентацією та захистом прийнятого рішення. Кейс метод дозволяє максимально активізувати кожного студента й залучити його до процесу аналізу ситуації і прийняття рішень, а аналіз реальних прикладів із ринкового середовища формує вміння студентів приймати обґрунтовані фінансові рішення, оцінювати вплив ринкових чинників на цінову політику, розвиває аналітичне мислення.

Практичне оформлення цінників дозволяє студентам набути навичок відображення цінової інформації відповідно до вимог чинного законодавства та маркетингових підходів. Важливим напрямом роботи є розрахунок цін на товари різними методами із подальшим порівнянням результатів і вибором найоптимальнішого варіанту. Такий підхід формує у студентів системне бачення процесу ціноутворення, вміння застосовувати економічні знання на практиці та сприяє підвищенню рівня їхньої фінансової грамотності.

Завершальним етапом роботи з кейсом є колективне обговорення отриманих результатів. Такий підхід створює взаємозв'язок між професійною компетентністю та особистою фінансовою грамотністю студентів. Важливим елементом навчального процесу є використання проблемних питань, які спонукають студентів до самостійного пошуку рішень, аргументування власної позиції та критичного осмислення отриманих результатів.

Практична складова навчання реалізується через проведення навчальних екскурсій до супермаркетів і торговельних мереж, де студенти мають змогу безпосередньо ознайомитися з принципами формування роздрібних цін, системою знижок і методами ціноутворення в умовах конкуренції.

Співпраця з фахівцями-практиками та проведення занять-екскурсій є важливим елементом практикоорієнтованого навчання, надає можливість побачити, як теоретичні знання реалізуються на практиці, простежити механізми ціноутворення, фінансового планування, обліку доходів і витрат, а

також управління ресурсами. Участь у таких екскурсіях формує у студентів реалістичне уявлення про професійну діяльність, сприяє розвитку аналітичного мислення, спостережливості та практичної фінансової грамотності.

Використання інтегрованих міждисциплінарних завдань у підготовці фахівців сприяє розвитку комплексних професійних компетентностей, аналітичного мислення та практичної підготовки. Їх використання робить освітній процес більш практикоорієнтованим, сучасним і відповідним потребам ринку праці. Інтегровані міждисциплінарні завдання сприяють формуванню професійних компетентностей і практичних навичок майбутніх фахівців. Вони поєднують знання різних дисциплін, що дозволяє студентам комплексно аналізувати господарські процеси. Виконання таких завдань сприяє розвитку аналітичного мислення, уміння застосовувати теоретичні знання на практиці, здійснювати аналіз фінансових результатів і приймати обґрунтовані рішення, оцінювати ризики та здійснювати планування. Крім того розвивають навички командної взаємодії, комунікації та аналітичного мислення, необхідні сучасному фахівцю.

Формування фінансової грамотності студентів відбувається через проектну діяльність, яка передбачає розроблення власної бізнес-ідеї та створення бізнес-плану. Студенти здійснюють розрахунок стартового капіталу, прогнозують доходи та витрати, визначають точку беззбитковості, очікуваний прибуток і формують цінову політику підприємства. Це дозволяє їм на практиці засвоїти механізми формування цін, зрозуміти структуру собівартості продукції, вплив цінових рішень на прибутковість і конкурентоспроможність бізнесу. Завдяки такій діяльності студенти не лише поглиблюють знання з теорії ціноутворення, але й набувають умінь фінансового планування, оцінювання економічних ризиків, визначення доцільності інвестицій та потреби у фінансуванні. У результаті формується системне бачення взаємозв'язку між ціною, витратами й прибутком, розвиваються аналітичне та стратегічне мислення, відповідальність за прийняті фінансові рішення.

Не менш важливим компонентом є рефлексія та самооцінка, що сприяють перетворенню знань у поведінкові навички. Після опрацювання кожної теми доцільно організовувати коротку рефлексію з обговоренням запитань: «Що нового я дізнався?», «Як ці знання можуть допомогти мені особисто?», «Яких помилок я можу уникнути в майбутньому?» Такий підхід забезпечує глибше усвідомлення засвоєного матеріалу та сприяє формуванню відповідального ставлення до власних фінансових рішень.

Фінансова грамотність є важливим аспектом сучасного життя саме тому вивчення економічних дисциплін необхідно здійснювати поєднавши синергію та інновації у навчальному процесі адже це робить процес вивчення економічних дисциплін більш захоплюючим та практичним. Синергія навчальних дисциплін дозволяє студентам краще розуміти не лише базові принципи, а й складні аспекти фінансових рішень, адже сьогодні, коли фінансові рішення кожного з нас впливають не лише на особистий добробут, а й на економічну стабільність держави, питання формування фінансової грамотності виходить за межі простої економічної освіти це результат синергії між традиційними знаннями, інноваційними методами навчання та реальними потребами суспільства.

Папуша Ксенія Федорівна,
*викладач ВСП «Могилів-Подільський
технологічно-економічний фаховий
коледж ВНАУ»*

СИНЕРГІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ФІНАНСОВІЙ ОСВІТІ

Значне місце у формуванні особистості займає навчальний заклад, а саме взаємодія усіх його складових з особою, адже перехід до формування фахівця як професіонала здійснюється саме тут. Якість фінансової освіти проявляється в набутій під час навчання компетентності – «динамічній комбінації знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність студента успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти». За такого підходу провідна мета діяльності вищого навчального закладу – створення професійно-педагогічної інфраструктури, яка сприяла б формуванню висококваліфікованого фахівця.

Для цього необхідна синергія економічних дисциплін, тобто взаємодія, що забезпечує посилення результату навчання завдяки комплексному підходу до формування фінансової компетентності здобувачів освіти в цілому.

Синергія економічних дисциплін у фінансовій освіті означає інтеграцію знань з таких дисциплін:

- ✓ Економіка підприємства
- ✓ Фінанси підприємств
- ✓ Бухгалтерський облік
- ✓ Економічний аналіз
- ✓ Менеджмент

- ✓ Маркетинг
- ✓ Податкова система
- ✓ Менеджмент

Завдяки цьому формується системне мислення, вміння бачити зв'язки між економічними явищами та приймати обґрунтовані фінансові рішення.

Фінансова освіта стає ефективною тоді, коли студенти розуміють не лише окремі поняття, а й їхній взаємозв'язок. **Наприклад,**

Економіка + Облік → Аналіз собівартості та ефективності виробництва.

Фінанси + Менеджмент → Планування бюджету підприємства.

Маркетинг + Економіка → Визначення ціни з урахуванням попиту і витрат.

Податки + Облік → Оптимізація податкових зобов'язань.

Сучасні освітні програми мають базуватися на міждисциплінарних зв'язках. Ефективною формою є кейс-методи, проектне навчання, ділові ігри, які об'єднують знання з різних економічних дисциплін у практичних завданнях. Такий підхід формує у студентів навички аналізу, планування, оцінювання ризиків і прийняття рішень – ключові компетентності у сфері фінансів.

Інтеграція економічних знань підсилюється застосуванням цифрових технологій: платформ аналітики, симуляторів фінансових процесів, інструментів штучного інтелекту. Вони дозволяють моделювати реальні економічні ситуації та підвищують ефективність навчання.

Для досягнення синергії викладач може використовувати:

- кейс-методи (розгляд реальних підприємств, аналіз фінансової звітності);
- ділові ігри (моделювання ролей бухгалтера, економіста, керівника);
- інтерактивні платформи (Google Таблиці, Excel, програми обліку) для розрахунку показників;
- інтегровані заняття, коли проводиться спільна пара між викладачами економічних дисциплін і бухгалтерського обліку.

Основними перевагами синергетичного підходу є:

- формування системного економічного мислення;

- підвищення мотивації студентів через практичну спрямованість навчання;
- розвиток професійних компетентностей, необхідних бухгалтеру-аналітику;
- підготовка до роботи з економічною інформацією у реальних умовах підприємства.

Сучасна освіта вимагає від викладача не лише глибокого володіння своїм предметом, а й уміння інтегрувати знання з різних галузей. Особливо це актуально у процесі викладання дисципліни «Економіка підприємства» для студентів спеціальності «Бухгалтерський облік» та «Комерційна діяльність».

Синергія у викладанні означає взаємодію дисциплін, коли знання з однієї галузі підсилюють і поглиблюють іншу. У бухгалтерській групі дисципліна «Економіка підприємства» має бути тісно пов'язана з предметами «Бухгалтерський облік», «Фінанси підприємства», «Оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг».

Наприклад: Під час проведення семінарських занять студентам пропонується:

Метод «Мікрофон» Конкурс «Інтелектуальна дуель»

Студентам ставляться різні цікаві запитання творчого і проблемного характеру з визначеної теми, у відповідях вони мають показати: ґрунтовні знання не лише з економіки, а із бухгалтерського обліку, фінансів підприємства, оподаткування та менеджменту де вони можуть показати свій творчий потенціал, ерудицію, фантазію, почуття гумору, вміння обґрунтовувати свої думки.

Наприклад

Ставиться студентам **питання:**

– Якби ви були керівником підприємства, який би спосіб мотивації працівників обрали?

Відповіді студентів:

Запровадила би гнучку систему преміювання.

Підвищив би зарплату тим, хто навчається та підвищує кваліфікацію.

Додав би корпоративні заходи для згуртування колективу.

При проведенні практичних занять для студентів пропонується фінансова звітність де вони мають змогу самостійно розрахувати економічні показники проаналізувати їх та зробити відповідні висновки.

Наприклад: При розгляді теми «Прибуток підприємства та рентабельність» студенти порівнюють економічні показники прибутковості з бухгалтерськими звітами – формою №2 «Звіт про фінансові результати».

Таким чином, поєднується аналітичне мислення економіста з практичними навичками бухгалтера.

Цікавим для студентів під час вивчення нової теми студентам пропонується не просто розрахувати економічний показник підприємства, а й провести паралель із відображенням їх у бухгалтерському обліку.

Наприклад тема «Собівартість продукції». Розраховується собівартість продукції як економічний показник та показується як він відображається в бухгалтерському обліку: дані з бухгалтерських рахунків (рахунок 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати»). І наголошується що ці показники формують інформаційну базу для економічного аналізу ефективності виробництва.

Для студентів спеціальності «Комерційна діяльність» надзвичайно важливим є розуміння економічної основи функціонування підприємства. Саме тому дисципліна «Економіка підприємства» відіграє ключову роль у формуванні їхньої професійної компетентності.

Синергія у викладанні цієї дисципліни полягає у поєднанні знань з економіки, маркетингу, менеджменту, фінансів та підприємництва, що створює єдину систему практичних і теоретичних навичок для майбутнього комерсанта.

Наприклад:

Тема «Витрати підприємства та собівартість продукції»

Студенти аналізують структуру витрат торговельного підприємства, порівнюючи економічні показники (собівартість, націнку, маржинальний дохід)

із комерційними аспектами – формуванням ціни продажу та визначенням конкурентної ціни на ринку.

Надається завдання студентам: розрахувати собівартість одиниці товару, визначити мінімальну ціну реалізації та оптимальну торговельну націнку. (заздалегідь розроблені конкретні виробничі ситуації)

Тема «Прибуток підприємства та рентабельність»

Під час заняття студенти не лише розраховують прибуток, а й аналізують, як маркетингові рішення впливають на фінансовий результат (реклама, знижки, акції).

Завдання студентам: змодельовати зміну прибутку при різних рівнях цін і обсягів продажу.

Також ефективним методом використання міждисциплінарної інтеграції є організація гостьових лекцій із запрошенням підприємців або керівників, які можуть поділитися досвідом і розповісти про синергію у реальному бізнес-середовищі.

Наприклад: На відкрите заняття з дисципліни «Економіка підприємства» було проведено гостьову лекцію на тему «Підприємство та підприємництво», було запрошено Заступника начальника Могилів-Подільського відділу податків і зборів з фізичних осіб та проведення комерційних перевірок Управління оподаткування фізичних осіб. Чорну Оксану Миколаївну .

Лекція проведена у формі діалогу де гостя розповіла про оподаткування підприємств та підприємців та відповіла на запитання студентів .

Синергія економічних дисциплін у фінансовій освіті – це шлях до формування компетентного, гнучкого та інноваційного фахівця, здатного діяти в умовах невизначеності. Вона сприяє розвитку аналітичного мислення, комплексного підходу до прийняття фінансових рішень і підвищує конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Кукурудзяк Леся Василівна,
викладач економічних дисциплін
ВСП «Вінницький фаховий
коледж НУХТ»

СТВОРЕННЯ НОВИХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ПРАКТИЧНИХ КЕЙСІВ НА СТИКУ ЕКОНОМІЧНО-ФІНАНСОВИХ ТА ІНШИХ ДИСЦИПЛІН

Актуальність теми дослідження. Сучасна система фахової передвищої освіти вимагає інтеграції інноваційних підходів, які поєднують технічні, економічні та гуманітарні аспекти навчання. В умовах розвитку цифрової економіки та інтенсивного впливу інформаційних технологій на бізнес процеси особливої ваги набуває нарративний підхід, що дозволяє поєднати аналітичне мислення з умінням формувати смисли, комунікувати ідеї та впливати на економічну поведінку. Використання принципів нарративної економіки в освітньому процесі сприяє розвитку у студентів критичного та системного мислення, здатності аналізувати ринкові тенденції крізь призму людських історій, очікувань і цінностей. Такий підхід забезпечує формування нового типу фахівця середньої ланки управління, який уміє не лише працювати з даними, а й перетворювати їх на переконливі історії розвитку бізнесу. Це визначає високу актуальність теми для підготовки конкурентоспроможних спеціалістів в умовах глобальної цифрової трансформації та відновлення економіки України.

Мета дослідження. Обґрунтування теоретичних засад та розроблення практичних підходів до інтеграції принципів нарративної економіки в освітній процес підготовки фахівців з комп'ютерних наук та економіки підприємства, що сприятиме формуванню у студентів системного мислення, комунікативних компетентностей і здатності поєднувати аналітичні дані з креативним економічним мисленням.

Об’єкт дослідження. Освітній процес підготовки фахівців у галузі комп’ютерних наук та економіки підприємства в умовах цифрової трансформації економіки.

Результати дослідження. Інтеграція принципів наративної економіки в освітній процес підготовки фахівців з комп’ютерних наук та економіки підприємства забезпечить підвищення рівня їхньої професійної готовності, розвитку критичного та системного мислення, а також формування умінь комунікувати економічні ідеї засобами цифрових технологій.

Якщо навчання базуватиметься на поєднанні аналітичних методів ІТ з наративно-орієнтованими кейсами та проектами, то студенти краще розумітимуть взаємозв’язок між даними, поведінкою людей і економічними процесами, що підвищить їхню конкурентоспроможність на сучасному ринку праці.

Сучасна економіка базується не лише на даних, а й на смислах і довірі. Ринки, інновації, стартапи – усе це рухається не лише цифрами, а й історіями, у які вірять інвестори, споживачі, співробітники. Тому освіта має навчати не лише “аналізувати дані”, а й “інтерпретувати та комунікувати сенси”, окрім того на увагу заслуговує і наративний формат подання інформації освітнього характеру майбутнім фахівцям. Особливо у фаховій передвищій освіті, де відбувається формування нових сенсів і підходів в освітній індивідуальній траєкторії здобувача.

Наративна економіка дозволяє студентам:

- розуміти, як формуються економічні очікування у суспільстві;
- бачити, як інформаційні тренди (наприклад, «AI», «зелені технології») впливають на бізнес-рішення;
- вчитися поєднувати економічну аналітику з історією, що переконує.

Використання реальних кейсів українського бізнесу дасть можливість здобувачам освіти відслідковувати «наратив» у їх бізнесах та розвивати

критичне мислення, орієнтуватись у діяльності вітчизняних бізнес-структур, відстежувати можливість свого місця в діяльності підприємств.

В результаті проведеного дослідження реального кейсу українського бізнесу Артема Бородатюка можна побудувати наступні логічні ланцюги між сферою функціонування бізнесу – сучасних викликів економіки та суспільства – вплив нарративу на діяльність здобувачів освіти.

Сфера функціонування в освіті – економічно-фінансові дисципліни: бізнес-рішення все частіше базуються на очікування та репутації – проводити дослідження та аналіз як нарратив брендингу впливає на інвестиційну політику підприємства, капіталізацію та поведінку споживачів. Комп'ютерні науки – дані є всюди і у різних форматах BigData – використовувати програмні продукти для їх опрацювання та надавати візуалізацію як «історію впливу». Міждисциплінарний підхід – ринки і технології переплітаються – формування цілісного мислення через взаємозв'язок між даними і поведінкою споживачів.

Для розвитку критичного мислення, компетентнісного підходу в освітніх трендах необхідно акцентувати увагу на практико-орієнтованому навчанні використовуючи реальні кейси бізнесу, симуляції, сторітелінг, роботу з реальними даними, що забезпечить розвиток фінансової грамотності, умінь презентувати ідею, будувати ланцюги довіри, пояснювати складне просто, розвивати патріотичну свідомість.

Українська ІТ-індустрія та стартап-середовища активно інтегруються у глобальне середовище. Для цього вітчизняним стартаперам важливо вміти донести свою історію – інвесторам, клінтам, світу. Освітні програми мають бути націлені не лише на створення продукту, а й його економічне обґрунтування, післявоєнна відбудова економіки України буде потребувати нових лідерів думок, здатних формувати позитивні нарративи розвитку.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Використання реальних кейсів бізнесу дає можливість розвивати у здобувачів освіти інтердисциплінарне мислення шляхом поєднання спеціалізації, економіки та

гуманітарних навичок; формує підприємницький світогляд через розуміння як цінності впливають на бізнеси,; уміння комунікувати дані; готовність до професійного функціонування у глобальних командах.

Список використаних джерел

1. Боровик, М. В. Інтеграція цифрових технологій у гуманітарну освіту: міждисциплінарний підхід. — Інформаційні технології і засоби навчання, 2023. — Т. 98, №2. —С. 120–132.
2. Донченко, О. В. Наративна економіка як новий підхід до розуміння економічних процесів. — Економічна теорія та право, 2022. —№2(49). —С. 14–22.
3. Кваша, Т. В. Концепція наративної економіки Р. Шиллера: інтерпретація та значення для економічної теорії. —Економіка і прогнозування, 2021. —№3. —С. 90–98.

Рожко Зоя Павлівна,
*викладач ВСП «Вінницький
фаховий коледж НУХТ»*

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Сучасна система освіти перебуває в умовах активної цифрової трансформації. Використання інноваційних технологій у навчальному процесі стає невід’ємною умовою формування професійних компетентностей, розвитку критичного мислення, інформаційної грамотності та творчого потенціалу здобувачів освіти. Цифрові освітні ресурси — це електронні засоби навчального призначення, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладача і студента, створюють умови для самостійного опрацювання матеріалу, виконання практичних завдань і розвитку цифрових навичок.

До найсучасніших інформаційних технологій відносять:

1. Електронні підручники як сучасний інструмент навчання. Електронний підручник – це структурований навчальний матеріал у цифровому форматі, який містить текстові, графічні, аудіо- та відеоеlementи, інтерактивні завдання та гіперпосилання. Його переваги полягають у мобільності, доступності, можливості оновлення інформації в реальному часі та використанні мультимедійних елементів для глибшого засвоєння знань. У процесі підготовки майбутніх фахівців електронні підручники сприяють розвитку аналітичного мислення, вмінню самостійно працювати з джерелами інформації, виконувати практичні завдання у зручному темпі. Для студентів економічних напрямів це дає можливість моделювати реальні професійні ситуації, аналізувати кейси, виконувати тести з автоматичною перевіркою результатів.

2. Інтерактивна дошка- це мультимедійний пристрій, який поєднує функції комп'ютера, проектора та сенсорного екрана. Її застосування у навчанні сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку комунікаційних навичок, залученню до спільного обговорення професійних ситуацій. Викладач може демонструвати презентації, виконувати інтерактивні вправи, аналізувати графіки, діаграми, проводити опитування або візуалізувати бізнес процеси. Особливо ефективною є робота з інтерактивною дошкою під час проведення практичних занять, тренінгів, захистів проєктів чи бізнес-симуляцій.

3. Віртуальна і доповнена реальність у навчальному процесі. Технології VR та AR відкривають нові можливості для професійної підготовки, адже дозволяють студентам зануритися у змодельовані умови майбутньої діяльності. Завдяки AR-додаткам студенти можуть виконувати лабораторні чи виробничі завдання без ризику для безпеки, проводити віртуальні експерименти, вивчати складні процеси у 3D-форматі.

Наприклад, майбутні логісти можуть моделювати роботу складу або транспортної мережі, економісти – аналізувати динаміку ринку через віртуальні симуляції, а педагоги – створювати інтерактивні навчальні ситуації. Такий

досвід сприяє розвитку практичних умінь, аналітичного мислення, креативності та здатності до прийняття рішень.

Переваги використання цифрових освітніх ресурсів.

До основних переваг цифрових освітніх ресурсів належать:

- індивідуалізація та гнучкість навчання;
- інтерактивність і зворотний зв'язок;
- можливість дистанційного доступу до матеріалів;
- підвищення мотивації до навчання;
- розвиток цифрової, комунікативної та інформаційної компетентностей.

Використання цифрових ресурсів змінює роль викладача: він стає не лише джерелом знань, а й фасилітатором навчального процесу, консультантом, який допомагає студенту орієнтуватися у цифровому просторі. Цифрові освітні ресурси є потужним інструментом формування професійних компетентностей майбутніх фахівців. Вони забезпечують гнучкість, інтерактивність, індивідуалізацію та практичну спрямованість навчання.

Використання електронних підручників, інтерактивних дошок, віртуальної та доповненої реальності сприяє формуванню цифрової культури, професійного мислення й готовності студентів до роботи в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Отже, упровадження цифрових технологій у систему освіти – це не лише вимога часу, а й ключ до формування конкурентоспроможного, інноваційного та мобільного фахівця майбутнього.

Список використаних джерел

1. «Цифрові ресурси як засіб розвитку професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів». Педагогічна Академія: наукові записки, № 11. DOI: 10.5281/zenodo.13957115. pedagogical-academy.com URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/376> pedagogical-academy.com

2. «Цифрові освітні ресурси у професійній діяльності сучасних педагогів...». АКАДЕМІЧНІ ВІЗІЇ, Вип. 20/2023. DOI: 10.5281/zenodo.8038639. Цифрова бібліотека НАН України URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736028/1/document.pdf>
3. «Методика використання цифрових освітніх ресурсів...». Професійна педагогіка. profped.ddpu.edu.ua URL: <https://profped.ddpu.edu.ua/article/view/246263> profped.ddpu.edu.ua
4. «Розвиток цифрової компетентності...». Освіта. Інноватика. Практика, 12 (5). oip journal.org URL: <http://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i5-011> oip-journal.org
5. «Цифрові освітні ресурси як інструмент професійного розвитку майбутніх учителів технологічної освіти». Освітньо-науковий простір, Вип. 7(2). ENPUIR URL: <https://enpuir.edu.ua/entities/publication/2fecec7d-80f4-404e-80131a433ae438be>

Іванишен Костянтин Володимирович,
*викладач ВСП “Барський фаховий
коледж транспорту та будівництва
Національного транспортного
університету”*

МОТИВАЦІЯ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ФАХОВІЙ ПЕРЕДВИЩІЙ ОСВІТІ

Вступ. У сучасному освітньому просторі вивчення економічних дисциплін стає необхідним елементом підготовки фахівців будь-якого профілю. Йдеться не лише про економічні спеціальності, а й про технічні, інженерні, технологічні чи дизайнерські напрями, де знання економіки формують у здобувачів освіти здатність бачити практичну цінність своїх рішень, оцінювати ресурси та наслідки.

Проблема дослідження. Однак тут виникає подвійна проблема мотивації: з одного боку, студенти не мають економічного спрямування, а з іншого – мислять технічними категоріями, не бачачи безпосереднього зв'язку між економічними поняттями й майбутньою професією. Завдання викладача в цьому контексті полягає в тому, щоб показати економіку не як окрему науку, а як універсальний інструмент ефективності, який допомагає ухвалювати продумані рішення у будь-якій сфері діяльності.

Викладення основного матеріалу. У цифрову добу ситуація кардинально змінилася: сьогодні майже будь-яку інформацію можна знайти самостійно – нормативну базу, податкові ставки, курси валют чи фінансові показники підприємств. Це означає, що викладач і бібліотека вже не є єдиними джерелами знань. Проте ця обставина не зменшує роль викладача, а, навпаки, відкриває нові можливості. Його функція тепер полягає не в передачі готової інформації, а у формуванні в студентів уміння самостійно шукати, перевіряти, аналізувати та використовувати отримані дані. Така діяльність розвиває інформаційну грамотність, аналітичне мислення та внутрішню мотивацію до навчання. Викладач стає наставником, який не просто подає знання, а вчить мислити і діяти.

Ефективність навчання економічних дисциплін зростає тоді, коли студенти бачать реальний зв'язок між теорією та практикою. Теоретичні моделі набувають сенсу лише тоді, коли вони пояснюють знайомі процеси – собівартість через приклади використання матеріалів та енергії, інвестиції через модернізацію обладнання, прибуток через оптимізацію технологічного процесу.

Схема 1 - Побудова економічного мислення у здобувачів освіти

Таке наближення матеріалу до професійного контексту робить його зрозумілим і корисним. Особливо дієвими є ситуаційні завдання, у яких студенти розраховують економічний ефект від технічних рішень або планують бюджет невеликого проекту. Мікропроекти й командна робота допомагають відчувати себе учасниками реального виробничого процесу, а цифрові інструменти – електронні таблиці, симулятори, прикладні програми — роблять навчання динамічним і наочним.

Водночас поняття «сучасні технології» у навчанні потребує переосмислення. Ми більше не можемо вважати мультимедіа, електронні таблиці чи персональний комп'ютер новітніми засобами освіти – вони стали звичними. Справжньою інновацією сьогодні виступає штучний інтелект. Великі мовні моделі, такі як ChatGPT або Google Gemini, уже використовуються у навчальних цілях: для написання текстів, створення графіки, моделювання бізнес-процесів, вивчення іноземних мов чи програмних технологій. Штучний інтелект може стати потужним партнером у навчальному процесі, якщо його інтегрувати не як заміну викладача, а як інструмент розвитку мислення. Адже щоб сформулювати якісне запитання для ШІ, студент повинен володіти певним обсягом знань; щоб оцінити відповідь — уміти аналізувати; щоб її скоригувати

– здійснити додатковий пошук. Така взаємодія розвиває критичне мислення, аналітичні навички і вміння вчитися самостійно. ШІ відкриває нову форму мотивації: навчання стає мобільним, персоналізованим і водночас глибоко практичним.

Окрему увагу слід приділяти формуванню економічного мислення як складової професійної культури. Йдеться не про засвоєння формул чи показників, а про здатність мислити у категоріях ефективності, доцільності та наслідків. Саме економічне мислення допомагає майбутнім інженерам і технологам бачити зв'язок між ресурсами та результатом, між технічним рішенням і його економічною вартістю. Історія знає чимало прикладів, коли технічна ідея стала основою економічного прориву. Генрі Форд, не маючи економічної освіти, створив систему масового виробництва, яка знизила собівартість автомобіля і зробила його доступним для більшості. Ферруччо Ламборгіні, інженер і виробник тракторів, зумів побачити бізнес-нішу між елітними і масовими авто та створив власний бренд спортивних машин. Енцо Феррарі поєднав технічну досконалість із економічним розрахунком, побудувавши бренд, що став символом статусу. Лі Якокка, інженер за фахом і менеджер за духом, вивів корпорацію Chrysler із кризи, довівши, що економічне мислення – це не теорія, а здатність приймати зважені рішення в реальних умовах. Ці приклади переконують студентів у тому, що розуміння економічних закономірностей відкриває нові професійні горизонти навіть у найтехнічніших сферах.

Формування економічного мислення у студентів нефахових спеціальностей можливе через інтеграцію економічних понять у професійні дисципліни, через аналіз реальних кейсів та біографій видатних інженерів-підприємців, через проєктну діяльність, де студенти самі оцінюють доцільність власних рішень. Важливо також звертати увагу на виховання економічної культури - розуміння відповідальності за використання ресурсів, екологічні та

соціальні наслідки рішень. Саме через такі завдання формується зрілість мислення і відчуття реальної вартості дій.

Висновок. Сучасне викладання економічних дисциплін у фаховій передвищій освіті – це не просто передача знань, на формування світогляду. Мета викладача полягає у тому, щоб навчити студентів не боятися економіки, а сприймати її як логічну складову будь-якої діяльності. Коли майбутній фахівець розуміє, що кожне його рішення має і технічний, і економічний вимір, він починає мислити системно, відповідально й творчо. У цьому і полягає справжній зміст сучасної освіти - навчити людину бачити світ у цілому, приймати зважені рішення і діяти з розумінням наслідків.

Мазуренко Світлана Василівна,
*ВСП «Технологічно-промисловий фаховий
коледж ВНАУ»*

ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ І ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Інтеграція економічних знань та цифрових технологій є ключовою для формування сучасної фінансової грамотності студентів, оскільки дозволяє перейти від теоретичного вивчення фінансів до практичного застосування навичок в умовах цифрової економіки.

Цей підхід забезпечує не лише засвоєння базових економічних концепцій, а й формування цифрової фінансової компетентності.

1. Роль економічних знань (Теоретична база)

Економічні знання є фундаментом фінансової грамотності. Вони надають студентам розуміння причинно-наслідкових зв'язків у фінансовому світі:

Мікроекономіка: Розуміння попиту, пропозиції, ціноутворення, максимізації корисності та прийняття рішень про особисті витрати.

Макроекономіка: Усвідомлення впливу інфляції, облікової ставки НБУ, ВВП та економічних циклів на особистий бюджет, заощадження та інвестиції.

Фінансовий аналіз: Здатність читати фінансову звітність (особисту чи компанії) та оцінювати показники (рентабельність, ліквідність).

2. Інтеграція цифрових технологій (Практичний інструментарій)

Цифрові технології слугують інструментами та середовищем для практичного застосування економічних знань:

Динамічні навчальні платформи. LMS-системи (Moodle, Google Classroom): Використання для надання доступу до електронних підручників, відеолекцій та інтерактивних тестів з економіки та фінансів. MOOC-платформи (Coursera, Prometheus): Залучення до проходження спеціалізованих онлайн-курсів (наприклад, "Інвестиційний менеджмент", "Персональні фінанси") з отриманням сертифікатів.

Інструменти для аналізу та моделювання. Табличні процесори (Google Sheets, Excel): Навчання студентів створенню персональних фінансових моделей, бюджетів, розрахунку складних відсотків, амортизації та ефективності інвестицій (NPV, IRR). Симулятори та тренажери: Використання інвестиційних симуляторів (віртуальних бірж), де студенти можуть застосовувати економічні знання про ринки, ризики та диверсифікацію без реальних втрат.

Фінансові сервіси та Fintech. Мобільні банківські додатки та електронні гаманці: Практичне ознайомлення з функціоналом, аналіз комісій, курсових різниць та використання інструментів управління бюджетом, вбудованих у додатки.

Сервіси агрегації даних: Використання програм для автоматичного обліку витрат (наприклад, Monobank, Zenmoney) для аналізу структури особистих фінансових потоків.

3. Методи інтеграції в освітньому процесі

Ефективна інтеграція відбувається через практично-орієнтовані методи:

Кейс-метод : Аналіз реальних або змодельованих фінансових ситуацій. Студент аналізує фінансову звітність публічної компанії (економічні знання) за допомогою даних із платформи YouControl/OpenDatabot (цифрова технологія). |

Гейміфікація : Використання ігрових елементів у навчанні. Проведення вікторин (Kahoot!) або командних змагань із фінансового планування, де оцінюється швидкість і точність розрахунків в Excel

Проектна діяльність : Виконання завдань, що імітують реальну роботу. | Розробка бізнес-плану або інвестиційного портфеля для умовного клієнта з використанням економічних формул та фінансового програмного забезпечення.

Вебінари та подкасти : Використання сучасних медіаформатів. Залучення фінансових експертів (FinTech-спеціалістів) для онлайн-лекцій про блокчейн, криптоактиви та цифрову безпеку.

Переваги для студентів. Інтегрований підхід забезпечує:

Актуальність: Знання відповідають сучасним реаліям фінансового ринку, де домінують цифрові операції.

Практичні навички: Студенти отримують не лише знання "що робити", а й навички "як це робити" за допомогою цифрових інструментів.

Фінансова безпека: Розуміння ризиків, пов'язаних із цифровим шахрайством, фішингом та кібербезпекою.

Свідоме споживання: Здатність свідомо обирати фінансові продукти (кредити, депозити, інвестиції) та користуватися ними в цифровому просторі.

Синергетичний підхід до викладання економічних дисциплін — це методологія, яка базується на ідеї **взаємодії, цілісності та самоорганізації** знань, умінь і навичок студентів у процесі навчання.

Шевчук Олена Дмитрівна,

к.е.н., викладач

економічних дисциплін

ВСП ТПФК ВНАУ

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФІНАНСОВОЇ ОСВІТИ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Сучасний етап розвитку освіти характеризується активною **цифровою трансформацією** усіх сфер суспільства, зокрема фінансової та освітньої.

Фінансова освіта сьогодні - це не лише вивчення теоретичних основ економіки, а й **оволодіння цифровими компетентностями**, уміння працювати з інформаційними системами, аналітичними інструментами та штучним інтелектом (ШІ).

Синергія економічних дисциплін та міжгалузєва інтеграція

У сучасних умовах економічні дисципліни (наприклад, такі як: фінанси, бухгалтерський облік, економіка підприємства, маркетинг, податкова система тощо) не можуть викладатися відокремлено. Їх ефективне засвоєння можливе лише за умови **міждисциплінарного підходу**, який передбачає:

- інтеграцію знань з економіки, інформаційних технологій, права, менеджменту, екології;
- формування у студентів здатності бачити взаємозв'язки між економічними явищами та цифровими процесами;
- моделювання реальних виробничих і фінансових ситуацій у навчальному процесі;
- залучення елементів **STEM-освіти** (Science, Technology, Engineering, Mathematics) у поєднанні з економічними дисциплінами.

Сучасна підготовка економіста або бухгалтера вимагає **міждисциплінарної інтеграції**: поняття, методи та інструменти різних дисциплін поєднуються у єдину логічну систему.

1. Інтеграція економічних дисциплін із цифровими технологіями

Приклад 1. Викладання теми «Собівартість продукції»

Раніше студенти вручну розраховували витрати за елементами та калькуляційними статтями. Тепер можна використовувати **Excel або Google Sheets** з формулами й зведеними таблицями. Викладач дає завдання: «Розрахуйте собівартість партії продукції, змодельуйте вплив зростання цін на сировину на кінцевий фінансовий результат». Студенти спостерігають, як змінюється прибутковість залежно від введених даних.

Приклад 2. Вивчення податкової системи

Поряд із теоретичними знаннями про ПДВ чи податок на прибуток студенти використовують **онлайн-калькулятори податків** та електронні сервіси ДПС України. Це формує практичне розуміння, як підприємства працюють у цифровому середовищі.

2. Міжгалузєва інтеграція

Приклад 3. Економіка + екологія

На заняттях з "Економіки підприємства" викладач моделює витрати на екологічні податки та утилізацію відходів. Студенти досліджують, як **екологічні вимоги впливають на собівартість і конкурентоспроможність продукції**.

Приклад 4. Економіка + ІТ

Вивчення "Фінансів підприємства" інтегрується з ІТ: студенти освоюють **ERP-системи** (наприклад, "BAS ERP", "SAP") у спрощеній навчальній версії. Вони бачать, як бухгалтерський облік, фінанси, склад і виробництво об'єднані у єдиній цифровій платформі.

3. Використання штучного інтелекту у навчальному процесі

Приклад 5. ChatGPT як асистент

Викладач дає студентам завдання: "Складіть бізнес-план для невеликої пекарні". Студенти генерують початковий варіант за допомогою ШІ, а потім аналізують і доопрацьовують його, перевіряючи реалістичність цифр. Таким чином, **штучний інтелект не замінює мислення, а стимулює критичний аналіз.**

Приклад 6. Прогнозування з використанням AI-аналітики

Викладач знайомить студентів із простими інструментами прогнозування (наприклад, Power BI або Google Data Studio). Студенти завантажують дані про фінансові результати підприємства за 3 роки та прогнозують прибуток на наступний рік. Це дозволяє відчувати практику **Data-driven управління** (управління на основі даних).

4. Цифрові симуляції у фінансовій освіті

Приклад 7. Бізнес-симулятори

Використання онлайн-симуляторів (наприклад, Marketplace Sim або навчальних ігор "Фінансова грамотність"). Студенти у командах керують "віртуальним підприємством": обирають ціну, витрати на рекламу, кредитну політику. Перемагає команда, яка отримала найбільший прибуток. Це вчить приймати **управлінські рішення в умовах ризику.**

Приклад 8. Навчальні кейси з реальних підприємств

Викладач приносить фінансові звіти локального агропідприємства або малого бізнесу (звичайно, у відкритому вигляді). Студенти аналізують, які витрати найбільше вплинули на прибуток, які є резерви економії. Це формує **зв'язок між теорією і практикою.**

Приклади інтеграції:

- «Економіка підприємства» + «Інформаційні технології» → створення бізнес-моделей у середовищі Power BI або ChatGPT;

- «Фінанси» + «Податкова система» → моделювання податкових зобов'язань у хмарних таблицях;

• «Економічний аналіз» + «Цифрова аналітика» → робота з реальними кейсами підприємств на основі відкритих даних (Data.gov.ua, YouControl).

Практичний кейс: Студенти аналізують фінансові результати українських компаній за допомогою онлайн-аналітики **YouControl** і готують аналітичний звіт з рекомендаціями для підвищення ефективності діяльності.

Штучний інтелект (ШІ) стає **інструментом підсилення викладача**, а не його заміною. Його роль у фінансовій освіті - **підвищити індивідуалізацію навчання, полегшити аналітичні розрахунки** та допомогти студентам працювати з великими масивами даних.

Інноваційні інструменти штучного інтелекту у фінансовій освіті

Штучний інтелект (ШІ) стає **ключовим інструментом цифрової трансформації освіти**. Для викладання економічних дисциплін у здобувачів фахової передвищої освіти його використання відкриває нові можливості:

1. **Адаптивне навчання** – створення індивідуальних навчальних траєкторій студентів на основі аналізу їхніх результатів і прогресу.

2. **Інтелектуальні помічники (чат-боти, віртуальні тьютори)** – допомагають студентам опановувати матеріал поза межами аудиторії.

3. **Автоматизований аналіз даних** – використання інструментів ШІ для аналізу фінансової звітності, моделювання ризиків та прогнозування.

4. **Генеративні технології** – застосування ChatGPT та подібних систем для написання звітів, розробки бізнес-планів, формування навчальних кейсів.

5. **Симуляційні моделі та цифрові «пісочниці»** – імітація функціонування підприємства чи банку, де студенти приймають рішення у віртуальному середовищі.

Таким чином, ШІ допомагає зробити навчання більш **динамічним, персоналізованим і практично орієнтованим**.

Приклади застосування ШІ у викладанні економічних дисциплін:

1. **ChatGPT, Copilot, Gemini** - для створення фінансових звітів, пояснювальних записок, навчальних кейсів.

2. **Excel із вбудованими ШІ-функціями (Copilot)** - автоматичне формування аналітики витрат і доходів підприємства.

3. **Платформи AI-Quiz та Quizizz** - створення інтерактивних тестів із миттєвим аналізом помилок.

4. **Canva Magic Write** - створення інфографіки на тему «Структура податків у державному бюджеті».

Приклад практичного використання: Під час теми «Фінансове планування підприємства» студенти за допомогою **ChatGPT** можуть створювати прогнозний звіт про прибутки і збитки підприємства з урахуванням сезонності продажів і коливань цін на сировину.

Переваги впровадження цифрових технологій у фінансову освіту:

- **Підвищення мотивації студентів** через інтерактивність і практичну спрямованість;
- **Формування цифрових компетентностей**, необхідних для роботи на сучасному ринку праці;
- **Індивідуалізація навчання** – кожен студент отримує персоналізований освітній маршрут;
- **Розвиток аналітичного мислення** та вміння ухвалювати управлінські рішення на основі даних;
- **Зміцнення партнерства освіти та бізнесу** через спільні цифрові проекти (наприклад, створення симуляцій фінансових процесів для реальних підприємств).

Виклики та перспективи впровадження

Разом із новими можливостями цифрова трансформація фінансової освіти породжує й низку **викликів**:

- студенти можуть занадто покладатися на ШІ (**отже, варто** формувати критичне мислення: "Не все, що дає AI, є правильним". Викладач акцентує увагу на перевірці даних).

- необхідність постійного оновлення навчальних програм та методичних матеріалів;
- потреба у підготовці викладачів до роботи з новими цифровими інструментами (тобто нестача цифрових навичок у більшості викладачів);
- обмежене технічне забезпечення коледжів;
- загроза інформаційної нерівності між студентами з різним рівнем доступу до технологій;
- етичні питання використання ШІ та захисту даних;
- нерівний доступ до цифрових ресурсів (**варто** використовувати **безкоштовні освітні платформи** (Google Workspace, Microsoft Learn, Coursera, Prometheus).

Перспективи розвитку фінансової освіти у цифрову добу полягають у:

- створенні інтегрованих навчальних програм, що поєднують економіку, ІТ та управління;
- **підвищення кваліфікації викладачів** через тренінги з цифрової педагогіки;
- розвитку практико-орієнтованого навчання з використанням бізнес-симуляцій;
- формуванні у студентів критичного мислення, фінансової культури та відповідальності;
- активному залученні інструментів ШІ у дослідженнях та практичних заняттях.

Фінансова освіта в умовах цифрової трансформації потребує якісно нового підходу. Її ефективність визначатиметься синергією економічних дисциплін, міжгалузеву інтеграцією та впровадженням інноваційних цифрових інструментів, зокрема штучного інтелекту.

Викладач економічних дисциплін має стати не лише джерелом знань, а й модератором навчального процесу, що поєднує традиційні методи викладання з новими технологіями. Саме така трансформація дозволить підготувати

студентів до реалій сучасного фінансового ринку та зробить їх конкурентоспроможними на глобальному рівні.

Олексієнко Олена Василівна,
*викладач економічних дисциплін
ВСП «Немирівський фаховий
коледж будівництва, економіки та
дизайну ВНАУ»*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Анотація. У статті розглянуто інноваційні підходи до формування підприємницької компетентності у студентів економічних спеціальностей у контексті сучасних вимог ринку праці та цифрової трансформації освіти. Проаналізовано сутність підприємницької компетентності як поєднання знань, навичок, установок і поведінкових характеристик. Автор акцентує увагу на використанні кейс-методу, бізнес-симуляцій, проєктного навчання, підходу Design Thinking, EdTech-платформ, цифрових сервісів та елементів гейміфікації. Особлива увага приділена ролі викладача як фасилітатора навчального процесу. Представлено практичні поради щодо організації освітнього середовища, орієнтованого на розвиток підприємницького мислення. Висвітлено результати наукових досліджень, які підтверджують ефективність запропонованих технологій.

Ключові слова. Підприємницька компетентність, інноваційні технології, проєктне навчання, цифрові інструменти, кейс-метод, гейміфікація, студент-економіст.

Зміни, що відбуваються в економіці країни, входження України до загальноєвропейського і світового освітнього простору вимагають інновацій в освітній політиці. Важливим концептуальним положенням оновлення змісту освіти є компетентнісний підхід, мета якого –забезпечення якості підготовки фахівців.

Зростаючі вимоги до якості підготовки фахівців зумовлені низкою причин.

По-перше, створення і впровадження сучасних технологій, зокрема інформаційних, в різні сфери діяльності вимагають від фахівця додаткових знань, умінь і навичок.

По-друге, виникнення суміжних галузей в освіті призводить до необхідності підготовки фахівця широкого профілю, з великим кругозором і умінням вирішувати складні комплексні завдання.

Тому підготовка студентів економічних спеціальностей до реалій сучасного ринку праці потребує не лише фахових знань, а й здатності ефективно мислити, адаптуватися до змін, брати на себе відповідальність за власні дії та ініціювати нові ідеї. Підприємницька компетентність – це не лише про бізнес. Це про вміння керувати змінами, бачити можливості, швидко реагувати на виклики та генерувати рішення.

Сутність підприємницької компетентності

Підприємницька компетентність включає когнітивні, мотиваційні, поведінкові та практичні компоненти:

- знання: фінанси, економіка, правові засади бізнесу;
- навички: аналіз ринку, бізнес-планування, публічні виступи
- установки: ініціативність, впевненість, інноваційність
- поведінка: прийняття рішень, вміння ризикувати, досягнення результатів

Інноваційні методи і технології у формуванні компетентності

1. Кейс-метод: аналіз реальних бізнес-ситуацій формує критичне мислення.

2. Бізнес-симуляції: студенти віртуально управляють компаніями, моделюючи динаміку ринку.
3. Проектне навчання: створення студентами власних міні-проектів (маркетингових, фінансових, соціальних).
4. Design Thinking: робота над бізнес-ідеєю з етапами емпатії, прототипування і тестування.
5. Робота з цифровими сервісами: Canva, Trello, Miro, Notion – допомагає організувати проекти, візуалізувати ідеї, контролювати процеси.
6. Використання EdTech-платформ: Prometheus, Coursera, Diia.Business для самонавчання студентів.
7. Гейміфікація: ділові ігри, стартап-квести, онлайн-марафони підприємницьких ідей.

Яка ж роль викладача у новій освітній парадигмі?

Сучасний викладач – не джерело знань, а фасилітатор, ментор і партнер. Він допомагає студентам бачити проблеми як виклики та мотивує до ініціативи. Потрібно переосмислити формат занять, віддаючи перевагу командній роботі, рефлексії, спільному пошуку рішень. Студенти повинні вчитися не «здавати заліки», а створювати продукти – бізнес-плани, презентації, відеопітчі, ідеї для стартапів.

Практичні ідеї для викладачів які можна застосувати:

- організувати бізнес-клуб або стартап-інкубатор у межах коледжу;
- провести «тиждень підприємництва» з конкурсами, гостьовими лекціями підприємців;
- впровадити студентські дослідження локального бізнес-середовища;
- співпрацювати з місцевими підприємствами для стажування;
- інтегрувати міждисциплінарні модулі (економіка + маркетинг + ІТ);
- використовувати цифрові щоденники для фіксації прогресу студентів у розвитку soft skills.

Такий досвід і підтвердження є у наукових дослідженнях, а саме

- Ю. Баніт (2019) – наголошує на моделі Міллера, що передбачає поетапне становлення компетентності від знання до дії.
- Н. Венгер (2020) – доводить ефективність проєктної діяльності та інтеграції EdTech.
- І. Остапенко (2022) – підтримує необхідність формування мотиваційно-ціннісного ядра підприємця.
- С. Клименко (2021) – описує роль візуалізації (скрайбінг, mind map) у розвитку мислення студентів.
- Л. Івахненко (2019) – підкреслює важливість рефлексії та самооцінки як інструментів формування компетентності.

Формування підприємницької компетентності студентів – це стратегічне завдання сучасної освіти. Застосування інноваційних технологій, цифрових інструментів, гейміфікації та проєктного навчання дозволяє зробити освітній процес гнучким, наближеним до життя, мотивуючим. Головна роль викладача – стати провідником змін і створити середовище, де кожен студент може відчути себе майбутнім підприємцем, незалежно від того, чи стане він власником бізнесу, чи просто ефективним фахівцем з підприємницьким типом мислення.

Список використаних джерел

1. Кравченко, С. (2021). Формування підприємницьких навичок у студентів економічних спеціальностей. Освітній простір України.
2. Мартинюк, В. (2020). Інноваційні освітні технології в системі підготовки економістів. Науковий вісник Університету.
3. Романенко, О. (2018). Розвиток підприємницького мислення в умовах цифрової трансформації освіти. Професійна освіта: теорія і практика.
4. Кириленко, Л. (2021). Проєктна діяльність як інструмент розвитку підприємницьких компетентностей. Інформаційні технології і засоби навчання.
5. Петрова Т. (2020). Інноваційні освітні практики у підготовці майбутніх економістів. Освіта і розвиток обдарованої особистості.

